

Mbaw godoengz beij fajfwngz lij hung, seizcou baez daengz, rumz baez ci, mbawfaex couh loenq-sasa, doi youq gwnznamh. Siujmaj caij mbawloenq cumxcam youh unqnem, daeujdaengz laj godoengz. Lwgdoengz baenzcug dek okdaeuj, gizneix dip ndeu, gizhaenx dip ndeu. Siujmaj gungj aenndang, menhmenh gip. Hix miz mbangj lwgdoengz, lij mizdi heu, hix deng rumz ci loenq youq gwnznamh. De swnh dwk bo lingq, ringx daengz ndaw caznywj. Siujmaj cijndei bued deuz caznywj——raemxraiz venj youq byai go’ nywj——gip hwnjdaeuj, gveng haeuj ndaw doengj bae. Mboujseiz, ndaw caznywj hula sing ndeu, ndonj ok duz gijmaz ndaemndat ndeu.

——Dwg roeggae.

Roeggae vad deuz mokhau, mok deng bued daengz caznywj gizgyae. Siujmaj swenj sing ndeu, gipmuengz cuengq doengjfaex roengzdaeuj, gyaep gvaqbae. Roeggae diuqyat geij baez, youq ndaw mokhau saetsaet diuqdiuq. Siujmaj hemq, gaej buet. Hoeng roeggae gizlawz dingq de gangj ne? Caeux couh yamq bae, gugu haen geij sing, ndonj haeuj ndaw caznywj bae, mbouj raen dem lo. Siujmaj caij gvaq caznywj, ra bae ra dauq, doeknaiq nueknuek.

Mokhau menhmenh sanq lo, aenmbanj haindung ndiusingj. Sien dwg ma raeuq, gvaqlaeng dwg sing vunz、sing gaeq bit hanq. Gyoengq bouxsai gwed faggvak, yien duzvaiz, daj gwnzroen byaij gvaq. Gyoengq mehmbwk riuj doengj saeg ndeu, coh henz rij byaij bae. Gizgyae miz bouxvunz ndang yeuyet ndeu, daenj buh henj genraez, riuj doengj iq, menhmenh byaij gvaqdaeuj. Dwg Ya Dungh. Siujmaj raen le, haenqrengz hemq naeuz, haxbaenz miz roeggae.

Ya Dungh doeksaet dwk swenj hwnjdaeuj, buet gvaqdaeuj riengret. Siujmaj yinx giz buenqbya, gogut raezrang cwgoemq, baenz benq mwncum heuseu. Siujmaj naeuz, buet haeuj ndaw nywj bae lo. Song bouxvunz sijsaeq cazyawj, caznwj lumjnaeuz miz riz roeggae mbin gvaq. Gyoengqde sien au fwngz bued, caiq au din vad. Itcig daengz gwnz dingjbya ndit ciuq rongh, cij simnyied.

Song bouxvunz boux hen mbiengj ndeu, gip lwgdoengz. Siujmaj benz haeuj ndaw caznywj bae, bued deuz mbawdoengz. Yaep ndeu, aen doengjiq couh cang mbouj roengz lo. De ngiengxgyaeuj muenghyawj Ya Dungh baez ndeu, de youq ndaw ndoeng faexcaz gip dwk.

Siujmaj hemq, mwngz gip ndaej geijlai?

Ya Dungh naeuz, yaek rim lo.

Siujmaj hemq, ndaw ranz mwngz miz geijlai?

Yah Dungh naeuz, miz haujlai bw.

Seizcou satbyai seiz, couh miz boux sou nyapnyaj haeuj mbanj daeuj. Bwnbit、cejifeiq、dietfeiq、bingzbizciuj、bingzgau、lwgdoengz、de gijmaz cungj sou, gijmaz cungj au. Gij lwgdoengz daiq byuk gaen song gak, mbik byuk gaen haj gak. Lwgdoengz ndaw ranz Siujmaj gaenq doi lumj goengqbya iq ndeu. Ndaw rug raeujrub dauqcawq dwg heiq haemzswd, lumj yw nei.

Daengngoenz ronghsag lo, raemxraiz menh-men h bienq hawq. Aendaemz lumj mienh gingq, goengqbya heuswdswd. Aenmbanj nauhyied, hoenz cififi. Bouxvunz doiqnaj, seuqset baenzyiengh.

梧桐的叶子比手掌还大,秋天一到,风一吹,叶子就飘下来,堆积在地上。小马踩着湿润而柔软的落叶,来到了梧桐树下。成熟的梧桐子炸了开来,这边一瓣,那边又是一瓣。小马弓着身子,慢慢捡着。也有一些梧桐子,还带着青涩,也被风吹落在地上。它顺着斜坡,滚到了草丛中。小马只得扒开草丛——露珠挂在草尖呢——拾起来,丢进桶里。偶尔,草丛会呼啦一声,窜出一只黑影。

——是雏鸡。

雏鸡划开了浓雾,摔在远处的草丛中。小马大叫一声,忙放下木桶,追过去。雏鸡几个跳跃,身影在浓雾中若隐若现。小马叫,不要跑。但雏鸡哪里会听他的话呢?早就跨着步子,咕咕地叫了几声,钻进草丛,不见了。小马蹭过草丛,搜索了一会儿,心底懊丧。

浓雾慢慢淡了,村庄开始苏醒。先是狗叫,然后是人声、鸡鸭鹅声。男人们扛着锄头,牵着水牛,从路上走过。女人们提着一桶衣服,朝溪边走去。远处有个细细的人影,穿着黄色长袖,拎着小桶,慢慢走来。是夏冬。小马见了,大声喊道,刚才有雏鸡。

夏冬惊讶一叫,飞也似的跑过来。小马指着山腰,长藤覆盖,蔓蔓青青。小马说,跑到草里去了。两人细心地辨认,草丛似乎出了一道雏鸡飞过的痕迹。他们先是用手扒,然后用脚扫。直到山顶里慢慢照出了阳光,才放弃。

两人各守一边,拾捡梧桐子。小马爬进草丛,扒拉着梧桐叶。很快,小木桶就装不下了。他抬头望了眼夏冬,他的身影藏在茶树林里。

小马喊,你捡了多少?

夏冬说,快要满了。

小马喊,你家里有多少?

夏冬说,好多呢。

秋末之时,会有收垃圾的人进村。鸭毛、废纸、废铁、啤酒瓶、塑料瓶、桐子,他什么都收,什么都要。带壳的桐子二角一斤,去壳的桐子五角一斤。小马家里的梧桐子,已经堆得像座小山。房间里弥漫着温热又苦辛的味道,像药。

太阳明亮了,雾水渐去。池塘如镜,青山了然。村庄热闹,炊烟四起。对面的人,眉眼清晰。老马媳妇拎着一桶衣服,从溪边归来,见了小马,喊道,记得回来吃饭。

小马说,知道啦。

夏冬说,不知能卖多少钱。

小马说,我准备买火药、引线,做大炮。

夏冬说,嘿。

两人湿了裤脚和手袖子,人像是浸在水里。于是,只好提着一桶满满的桐子,分道而行,各回各家。小马回到了家,厨房里一阵响,是青菜落到热锅里的声音。小马放好了桐子,进了镬气如雾的厨房。

提着锅铲的老马媳妇见了湿漉漉的小马,不由怜爱地叫了声,短命鬼。

死者

鞭炮响了。

短促又脆弱,村庄还没醒,就停歇了。

小马从床上爬起,穿了单衫,出了门。四周寂静,空气清新。他站在门前的石头堆里,朝山上望去。半山腰间,一行人默默踩过蕨草。领头的是老头,穿着白衫,怀里好像抱着什么;跟在后面的是穿着深色衣衫的老太太,走几步,就把手里的纸钱往空中一抛。于是,纸钱就零零散散地飘落下来。跟在纸钱后面的是挑着担子的年轻人,黑乎乎的衣服,整个人都像隐没在山野里。

他们往山上爬。先是被小竹林遮挡了身影,然后又钻了出来。人影小了一圈,远远望去,像小孩。不知道什么时候,年轻人走在了最前面。两个老人顿足不前。年轻人放下担子,从箩筐里拿出一串鞭炮,点燃了。火光骤闪,鞭炮声便从空气中洩过来。一缕青烟,缓缓地飘着。待它细细地散了,老头方才继续往上走。

青山铺着了纸钱,花朵一样浓密地开着。小马离开了石头堆,跑上了自家的楼顶。他们的身影看得清晰了些,可一会儿又被山腰的芒草挡了眼光。风微微而来,树木的味道清凉又浓密。小马踮着脚尖往山上瞅,只隐隐地看见几颗脑袋。然后,又爬上了围墙,这时,连脑袋也看不见了。芒草吞没了他们。

忽然,又是一阵鞭炮,细密而长的声音,清脆又响亮。芒草丛中飘出缕缕青烟。纸屑点点红。山野吹来的风,更大了,似有细细声。小马听不清,只觉得耳边一阵痒。他爬上围墙,离开楼顶,顺着屋后的小路,朝山上走去。过了砖窑,过了小竹林,才远远地瞧见了他们。声音清晰了,原来是老太太在哭。

(2)

Mehyah Laujmaj riuj doengj saeg ndeu, daj henz rij dauqma, raen Siujmaj, hemq naeuz, geiq maranz gwnngaiz.

Siujmaj naeuz, rox lo.

Ya Dungh naeuz, mbouj rox ndaej gai geijlai ngaenz.

Siujmaj naeuz, gou bwhndei siu、sienqyinx, guh bauqhung.

Ya Dungh naeuz, hw.

Song bouxvunz dinvaq caeuq genbuh mbaeq-mbat, lumj cimq youq ndaw raemx nei. Yienghneix, cijndei riuj aen doengj cang lwgdoengz rimrwd, gak boux gag bae, gak boux gag maranz. Siujmaj ma daengz ranz le, ranzdajcawj yiengjsasa, dwg gij sing byaekheu dwk roengz rek ndat bae. Siujmaj cuengq ndei lwgdoengz, haeuj ndaw ranzdajcawj hoenzgoet bae.

Mehyah Laujmaj raen Siujmaj ndang mbaeq-mbat, gig sim’in naeuz, fangz dai caeux mwngz.

Boux dai

Bauqreng h yiengj lo.

Gaenjgip youh naiqunek, vunzmbanj lij caengz ndiu, couh dingz lo.

Siujmaj daj gwnz mbonq benz hwnqdaeuj, daenj geu buhbeu ndeu, okdou bae lo. Seiqcawq caemrik, mbwn liengzyauyau. De ndwn youq dong rin baihnaj dou, muengh coh gwnz bya. Gwnz buenqbya, gyoengqvunz ndeu dinghdingh caij gvaq gwnz gogut. Bouxbyaijgonq dwg goenglax, daenj buhhau, ndaw rungj lumjnaeuz umj gijmaz doxgaiq; boux riengz youq baihlaeng dwg yahlaux daenj geubuh saek laegluemx ndeu, byaij geij yamq, couh coh gwnzmbwn baez vanq gij ceijcienz ndaw fwngz. Yienghneix, ceijcienz couh sanqcoco mbinmyieg-myieg doek roengzdaeuj. Boux youq baihlaeng ceij-cienz dwg bouxcz dawzrap, geubuh ndaemndatndat, youq ndawndoi laepcup nanz yawjraen.

Gyoengqde coh gwnzbya benz bae. Sien dwg deng ndoengcuk iq cwdangj, doeklaeng youh ndonj okdaeuj. Vunz bienq iquet, daj gizgyae muenghyawj, lumj lwnyez. Mbouj rox seizlawz, bouxcz byaij daengz ceiq baihnaj. Song boux laux dingz youq mbouj bae. Bouxcz cuengq roengz rapdawz, daj ndaw loz dawzok roix bauqreng h ndeu, diemj dawz lo. Feiz lumjmyabmyab, sing bauqreng h youq ndaw hoengheiq cienz bae. Baenz ngeu baenz ngeu hoenz, mbinfifi. Caj de menhmenh sanq bae, goenglax cij laebdaeb byaij dohhwnj.

Byaheu bu doh ceijcienz, lumj dujva hai deihyaenyaen. Siujmaj daj dongrin byaij deuz, buet hwnj gwnz dingjlaeuz ranz bonjfaenh. Yawj gyoengqde lai cingcuj di, hoeng yaep ndeu youh deng go’em buenqbya daengj. Rumz ci deaeuj fifi, gofaex liengzseu youh mwncum. Siujmaj ndiengqdin coh gwnzbya cimyawj, cij loq raen geij aen gyaeuj. Doeklaeng, youh bin hwnj gwnz ciengzhumx, seizneix, lienz gyaeuj hix yawj mbouj raen dem lo. Go’em cwgoemq gyoengqde liux lo.

Sawqmw h, youh dwg raq sing bauqreng h ndeu, sing saeqset youh raezrang, yiengjbyanbyan gok-coco. Ndaw caz go’em hoenzngeungeu mbin hwnj mbwn bae. Ceijsoiq baenz diemj baenz diemj hoengzfwg. Rumz bya mbin daeuj, engq haeng lo, lumj miz di sing saeqset. Siujmaj dingq mbouj cingcuj, cij roxnynh henzrwz humzyubyub. De benz roengz ciengzhumx, byaij roengz dingjlaeuz, riengz roen iq laeng ranz, coh gwnz bya byaij bae. Gvaq yiuzcien, gvaq ndoengcuk iq, cij youq giz gyae-gyanggyang cimraen gyoengqde. Sing dingq cingcuj lo, laxlawz dwg yahlaux cingq daejgygyw. (2)

